

brittiläiseen komiteaan, jonka tehtävänä oli koordinoita kyseisten maiden tuotantokapasiteettia. Monnet sai Britannian ja Ranskan johtajat, Winston Churchillin ja Charles de Gaullen, suostumaan siihen, että maat perustaisivat poliittisen unionin taistellakseen natsismia vastaan. Suunnitelma kuitenkin epäonnistui aivan viime metreillä.

Monnet'n suunnitelma

Seuraavaksi Monnet tarjosi palvelujaan Britannian hallitukselle, joka lähetti hänet Yhdysvaltoihin valvomaan sotavarusteiden hankintaa. Monnet teki suuren vaikutuksen Yhdysvaltain presidentti Rooseveltiin, ja Monnet'sta tuli pian yksi Rooseveltin luottoneuvonantajista. Monnet kehotti Rooseveltiä muun muassa lisäämään Yhdysvaltain puolustustarviketuotantoa jo kauan ennen kuin Yhdysvallat oli edes joutunut mukaan sotaan.

Vuonna 1943 Monnet'sta tuli Ranskan kansallisen vapautuskomitean jäsen. Kyse oli Ranskan hallituksesta, joka toimi maanpaossa Algerissa. Tuolloin Monnet pääsi ensimmäistä kertaa ilmaisemaan näkemyksensä eurooppalaisten maiden muodostamasta unionista, joka palauttaisi rauhan ja varmistaisi sen säilymisen. Monnet julisti kansallisen vapauskomitean 5. elokuuta 1943 pidetyssä kokouksessa: "Eurooppaan ei tule rauhaa, jos valtiot perustavat toimintansa kansalliselle itsemääräämisoikeudelle [...]. Euroopan valtiot ovat liian pieniä taatakseen kansalaisilleen tarpeellisen vaurauden ja yhteis-kunnallisen kehityksen. Euroopan maiden pitää muodostaa keskenään liittovaltio [...]". Vuonna 1944 Monnet ryhtyi toteuttamaan Ranskan kansallista uudistus- ja kehitys-suunnitelmaa, jonka tavoitteena oli maan talouden elvyttäminen ja jälleenrakentaminen sodan jälkeen.

Jean Monnet käynnistämässä Euroopan hiili- ja teräsyhteisön valurautatuotantoa

Schumanin julistus

Kun Monnet'n suunnitelma oli hyväksytty ja pantu täytäntöön, Monnet alkoi huomata, ettei Euroopan jälleenrakentaminen ja yhdentyminen edennyt niin nopeasti kuin hän olisi toivonut ja suonut. Kansainväliset jännitteet kasvoivat jatkuvasti, ja Monnet'n mielestä olikin tullut aika ottaa todellisia askelia kohti Euroopan yhdistymistä. Monnet alkoi kollegoineen työstää ajatusta Euroopan yhteisöstä. Ranskan ulkoministeri Robert Schuman antoi Ranskan hallituksen nimissä niin kutsutun Schumanin julistuksen 9. toukokuuta 1950. Julistuksen oli pannut alulle ja laatinut Jean Monnet, ja siinä ehdotettiin kaiken Saksan ja Ranskan hiili- ja terästuotannon asettamista yhteisen korkean viranomaisen valvontaan. Tausta-ajatuksena oli, että jos kaksi mantereiden vaikutusvaltaisinta valtiota hoitaisivat yhdessä kyseisten tuotteiden tuotannon, sotia ei enää syttyisi. Saksan, Italian, Alankomaiden, Belgian ja Luxemburgin hallitukset tukivat ehdotusta, joten julistuksella luotiin perusta Euroopan hiili- ja teräsyhteisölle. Euroopan hiili- ja teräsyhteisö oli Euroopan talousyhteisön ja myöhemmin perustettavan Euroopan unionin edeltäjä.

Euroopan puolustusyhteisön perustamishankkeen kaaduttua vuonna 1954 Monnet perusti "Euroopan yhdysvaltojen toimintakomitean". Komitean tehtävänä oli puhalttaa Euroopan yhdentymiseen uutta henkeä, ja siitä tulikin yksi tärkeimmistä voimista monien Euroopan yhdentymiseen liittyvien saavutusten taustalla. Niistä voidaan mainita esimerkiksi yhteismarkkinoiden luominen, Euroopan valuuttajärjestelmä, Eurooppa-neuvoston huippukokoukset sekä Euroopan parlamentin jäsenten valitseminen yleisillä vaaleilla.

Vaikka Jean Monnet oli lopettanut koulunkäynnin jo 16-vuotiaana, hän pääsi moniin tärkeisiin tehtäviin: hänestä tuli kansainvälinen liikemies, finanssimies, diplomaatti ja valtiomies. Monnet'ta ei kuitenkaan koskaan valittu mihinkään julkisen virkaan, eikä hän siten saanut missään vaiheessa virallista poliittista valtaa toteuttaakseen näkemyksiään käytännössä. Argumentointikykynsä ja vakuuttavuutensa ansiosta Monnet sai kuitenkin eurooppalaiset johtajat ymmärtämään yhteistyön tuoman hyödyn ja toimimaan yhteisen edun puolesta.